การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม
เรื่อง การบริหารสถานศึกษากับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน
โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม
เรื่อง การบริหารสถานศึกษากับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน
โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว

ของ

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑

กระทรวงศึกษาธิการ

การบริหารสถานศึกษากับการบริหาร แบบมีส่วนร่วม โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอม สร้างคนออกไปรับใช้สังคม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีบทบาทเป็นผู้นำ ที่จะสามารถนำผู้อื่นให้สามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยการยึดการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้ต้องมีคุณลักษณะ ในการใช้ทักษะ การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความรู้ในหลักการบริหารหลักธรรมาภิบาล การสร้างทีมงาน จิตวิทยาชุมชน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การจัดการศึกษา การบริหารงานใด ๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นา กระจายความรับผิดชอบ อย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในองค์กร ซึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ขององค์กร ในการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบเป็น Systemic Change เป็นการปรับรื้อและปรับปรุงครั้งใหญ่อันได้แก่ การบริหาร หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และวิชาชีพ ที่เราเรียกกันว่าปรับ ๔ องค์ประกอบใหญ่ (Components) การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงที่ดำรงตำแหน่ง ตามสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งนั้น การบริหารมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นและเห็นชัดขึ้น เมื่อองค์กรมีขนาดใหญ่ มีสมาชิกมากขึ้น ลักษณะงานซับซ้อนความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรซับซ้อนขึ้น หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างหน่วยงาน นโยบายของรัฐ ตลอดทั้ง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ค่านิยมในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางการบริหารเพื่อเป็นแนวทางในการทำ ความเข้าใจ ทำนาย ตัดสินใจ และควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ในหน่วยงานให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของหน่วยงานลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพล สามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วม	จำนวนผู้มีส่วนร่วม(คน)
๑	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว	๑
๒	คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา	๑๐
๓	นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว	๑๓๗
๔	ผู้ปกครองนักเรียน	๑๒๔

ข้อจำกัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ถึงแม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะดี แต่การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำการบริหาร ในรูปแบบนี้มาใช้ควรระมัดระวัง ถึงข้อจำกัดของการให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ เพราะอาจจะทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลได้ และก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงผลได้ผลเสีย เช่น ค่าใช้จ่าย เวลา ปัญหา สถานการณ์ การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร จึงควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะให้กลุ่ม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้นนักปราชญ์ทางสังคมศาสตร์ยืนยันว่าเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับชีวิตมนุษย์เฉพาะในสังคมประชาธิปไตย ในการพัฒนางานในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ แม้แต่สถาบันครอบครัวก็ตาม การมีส่วนร่วมในภาพกว้างจะหมายถึงการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิก ด้วยกัน ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ด้วยข้อเท็จจริงและความเชื่อที่ว่า งานจะสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือของสมาชิก ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือ แห่งการดำรงชีวิตในสังคม หรือองค์กรเดียวกัน

ผลจากการมีส่วนร่วม

การบริหารในยุคปัจจุบัน เป็นการมุ่งเน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดขึ้นโดยการที่ผู้บริหารผู้ใต้บังคับบัญชา ชุมชน สังคม องค์กรเอกชน องค์กรภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมภาคภูมิใจ ยิ่งผู้บริหารสนับสนุนให้มี การร่วมมือกันเท่าไร ยิ่งเพิ่มพูนอำนาจและความศรัทธาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้นเท่านั้น มากกว่าการที่ผู้บริหารใช้อำนาจหน้าที่ตามลำพัง เพราะผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาต้องทำงานกันเป็นทีม

ทั้งนี้ ในการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ทำให้เห็นว่าการจะนำพาสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชน และโรงเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน จากการที่ทางสถานศึกษาเข้าสู่ชุมชน มีบทบาทในชุมชน ทำให้ชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ ช่วยพัฒนาทางโรงเรียน เช่น กิจกรรมเหลือง-แดง สัมพันธ์ จัดขึ้นทุกปีในวันปีใหม่ เพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเชื่อถือ เชื่อมั่นกับการบริหารของทางโรงเรียนมากขึ้น

การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาดำเนินงาน

จากการดำเนินการการมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับชุมชน สามารถนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนางานได้ดังนี้

๑.จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน

๒.จัดประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องระหว่างกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และคณะครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อรับฟังความคิดเห็น และรับฟังคำชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาร่วมกัน

๓.ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมกันนำพาสถานศึกษาไปสู่การพัฒนามากขึ้น เช่น ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น ดังที่จะเห็นได้จากกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่ผู้บริหารได้เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งเน้นความสำคัญกับชุมชนในเรื่องความโปร่งใส และความซื่อตรง

ภาพประกอบ
ของการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมของครูและนักเรียน

การประชุมผู้ปกครอง

ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว นายสุชาติ ชื่นนิรันดร์ ดำเนินงานการส่งเสริมหน่วยงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใส่ โดยการประกาศเจตจำนงสุจริต และดำเนินเป็นผู้นำในการประเมิน IIT ของประเมิน ITA OLINE 2566

การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองเข้าร่วมทำกิจกรรมกับทางโรงเรียน

ข่าวประชาสัมพันธ์

สรุปผลการดำเนินงานลงในเว็บไซต์ของโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว

เอกสารการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ